

Bedre hygiejne for alle – mere sundhed for flere

Temahandleplan for hygiejne
2022-2023

Indhold

FORORD	3
INDSATSOMRÅDE 1 – ORGANISERING	5
INDSATSOMRÅDE 2 – INFORMATION OG OPMÆRKSOMHED.....	7
INDSATSOMRÅDE 3 - KOMPETENCEUDVIKLING OG UDDANNELSE.....	9
INDSATSOMRÅDE 4 – MONITORERING OG ANALYSE.....	11

Forord

Pandemien har vist at påpasselighed og gode vaner har et stort potentiale til forebygge sygdom og smitteoverførsel.

For at udnytte det potentiale skal der holdes fast i den gode håndhygiejne, minimering af kontaktflader samt skabes ejerskab hos ledelse og medarbejdere omkring det fælles ansvar for hygiejne. Det er vigtigt, at vi forpligter hinanden på en fortsat opmærksomhed omkring de gode vaner med en god hygiejne.

Sygefravær og arbejdsevne bliver også påvirket af vores fælles vaner omkring hygiejnen. Dårlig hygiejne danner grundlaget for unødvendig udbredelsen af virus- og infektionssygdomme. Disse sygdomme påvirker den enkelte borger samt samfundet i form af midlertidigt sygefravær og på længere sigt tabt arbejdsevne. Dertil skal lægges de medfølgende udgifter til behandling og pleje.

Et øget fokus på hygiejne indsatsen skal desuden medvirke til synliggørelse af Aabenraa Kommunes bidrag og indsats på opfyldelse af FN's verdensmål, herunder særligt nummer 3 vedr. sikring et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper. Udfordringen i en kommune af Aabenraa Kommunes størrelse estimeres af Sundhedsstyrelsen¹ til at være omkring:

- 1.180 personer, der på en tilfældig dag har infektion med diarre og/eller opkastning.
- 83.000 tilfælde af infektion med diarre og/eller opkastning om året.
- 98 hospitalsindlæggelser med akutte nedre luftvejsinfektioner blandt 0-15 årige.
- 14.000 øvre luftvejsinfektioner årligt blandt hjemmeboende ældre over 60 år (fx forkølelse). Dette medfører 212.000 sygedage hos de ældre, samt mere end 4.700 lægebesøg og ca. 4.000 antibiotikabehandlinger. Samtidig betyder infektionerne, at flere end 4.000 af de ældre kan have behov for assistance til vask, indkøb og madlavning.

Formålet med temahandleplanen er at skabe bedre hygiejne, hvilke skal forebygge smittespredning, sygdom og forurening samt mindske risiko for smitteoverførsel ved at Aabenraa Kommune systematisk har fokus på hygiejne med udgangspunkt i Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke på området.

Hvad er hygiejne?

Hygiejne beskriver en renhedstilstand, og begrebet hygiejne signalerer fremme af renhed, forebyggelse af sygdom og forurening samt hindring af smitteoverførsel.

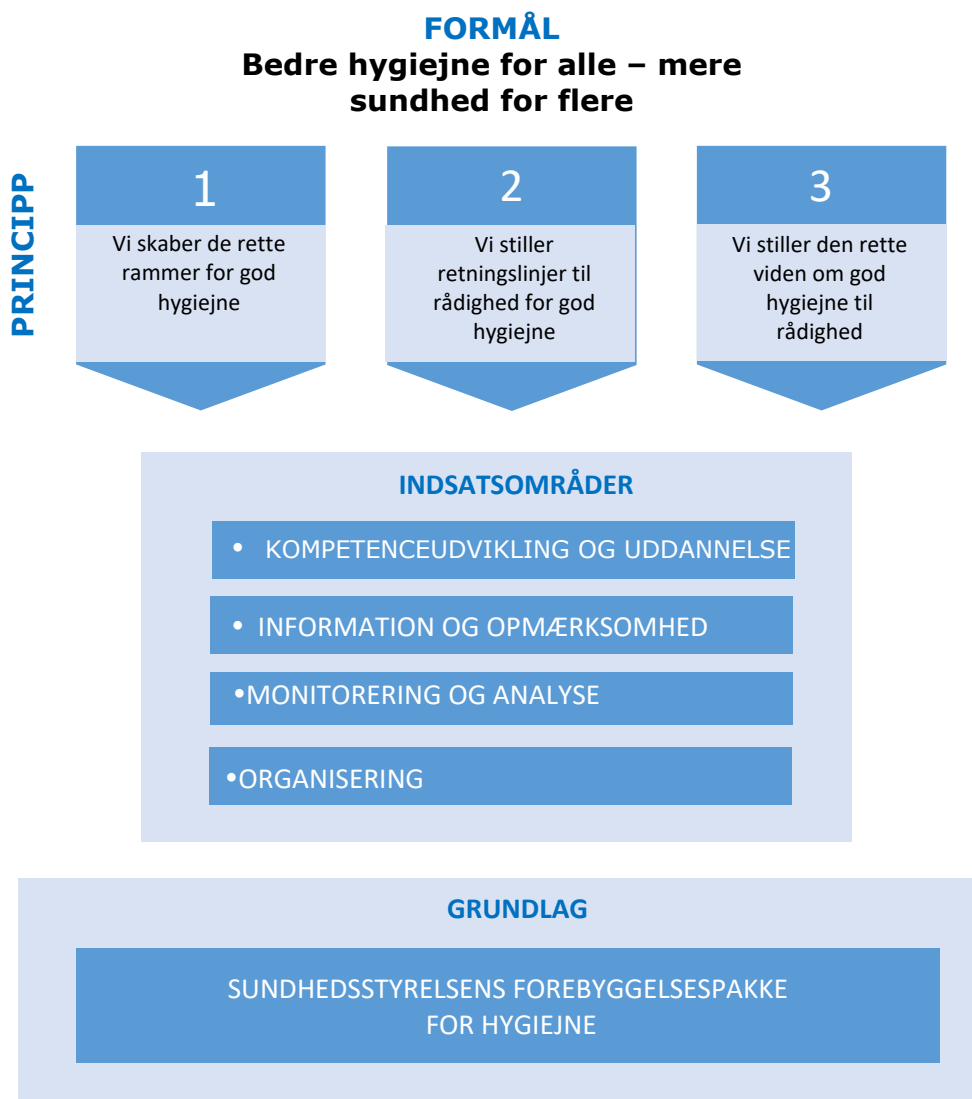
Som udgangspunkt opnås den bedste effekt, når alle anbefalinger iværksættes. Centrale anbefalinger, som bør have ekstra fokus: Etablering af en hygiejneorganisation, Samarbejdsaftaler mellem region og kommune, lokale retningslinjer for hygiejne på kommunens skoler, institutioner, plejecentre, botilbud mv., samt adgang til rådgivning ved infektionsudbrud.

Målsætningen er, at vi gennem en bedre hygiejne vil mindske forekomsten af sygdom og det deraf følgende behov for hjælp eller sygefravær. Målet er at forebygge samt nedsætte smitte og smittespredning blandt borgere og medarbejdere i Aabenraa Kommune.

---

¹ Sundhedsstyrelsen, Forebyggelsespakke Hygiejne 2018

Aabenraa Kommunes temahandleplan for hygiejne bygger på nedenstående formål, principper og indsatsområder. Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke vedrørende hygiejne er grundlaget for arbejdet med hygiejne i kommunen.²

² Direktionsbeslutning, Beslutningsprotokol, den 06.11.2020, notat vedrørende hygiejne Sagsnr.: 20/29587

Indsatsområde 1 – Organisering

Det ser vi

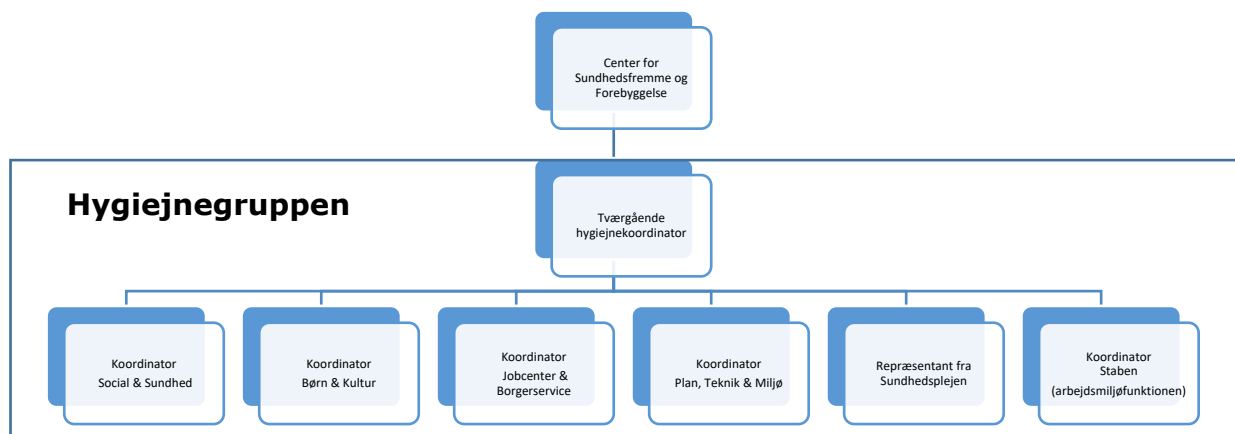
Mangelfuld hygiejne bidrager til udbredelsen af smitsomme sygdomme og modstandsdygtige mikroorganismer. Infektionssygdomme er en stor belastning for den enkelte borger, men rammer også samfundet i form af sygefravær og tabt arbejdsevne samt udgifter til behandling og pleje. Sundhedsstyrelsen anbefaler, at der etableres en hygiejneorganisation på tværs af forvaltninger og afdelinger, som kan forankre og understøtte en systematisk indsats.

Det vil vi

For at kunne sikre en systematisk tilgang til hygiejne i Aabenraa Kommune er det besluttet at etablere en organisering, der kan understøtte og udvikle på hygiejneindsatsen.

Etableringen af en central hygiejneorganisation skal sikre, at der kan arbejdes ensartet og systematisk med hygiejne på tværs af kommunen.

Der er derfor i 2021 blevet etableret en tværgående hygiejnegruppe med repræsentation fra alle forvaltninger.

Hygiejnegruppen skal løse opgaven omkring implementering af hygiejneplanen ved forslag om indsatser og sparring omkring koordination og implementering på lokalt niveau. Hygiejnegruppen koordineres ved den Tværgående Hygiejnekoordinator.

Hygiejnekoordinatorerne og de enkelte driftsledere sikrer at temahandleplanens indsatser når bredt ud til alle borgere og medarbejdere. Den lokale organisering forankres i den eksisterende struktur omkring arbejdsmiljø eller i regi af MED-organisationen.

Det gør vi

Nedenfor fremgår en liste over hhv. Sundhedsstyrelsens anbefaling og Aabenraa Kommunes indsats, der løfter herpå:

Organisation – fortsat udvikling og implementering af organisationen
<p>Ledelsen sikrer via den lokale organisering, at temahandleplanens indsatser når bredt ud til borgere og medarbejdere.</p> <p>Den lokale organisering bestemmes af den enkelte forvaltning. Eksempelvis kan organiseringen være gennem arbejdsmiljørepræsentant eller udpegning af en nøgleperson. Aktiv inddragelse af medarbejderne foregår gennem etablerede struktur gennem MED-organisationen eller arbejdsmiljø/trio-grupper.</p> <p>Primo 2022 forventes det, at alle forvaltninger har den lokale organisering omkring hygiejne i drift.</p>
Fokus på hygiejne i institutioner, plejecentre, botilbud mv.
<p>Ledelsen sikrer, at der er opmærksomhed på at skabe de bedst mulige hygiejniske vilkår inden for de gældende fysiske rammer og ved tilpasninger. Det gælder f.eks. i forhold til minimering af kontaktflader ved indkøb af håndfri alternativer, når der skal købes nyt.</p> <p>Tilsyn hermed kan eksempelvis forankres i regi af arbejdsmiljø- eller TRIO-grupper.</p>
Samarbejde mellem region og kommune
<p>Aabenraa Kommune er i dialog med Region Syddanmark vedr. en opdatering af den nuværende rammeaftale vedr. Infektionshygiejnisk Rådgivning.</p> <p>Der er i den forbindelse nedsat en regional arbejdsgruppe med deltagelse af kommunens Tværgående Hygiejnekoordinator.</p> <p>En ny aftale forventes indgået i 2022.</p>
Rådgivning om fysiske rammer i dagtilbud og skoler
<p>Ultimo 2023 har Plan, Teknik og Miljø sammen med Sundhedsplejen og Hygiejnegruppen beskrevet, hvordan der i praksis skal samarbejdes omkring rådgivning om gode fysiske rammer. Hygiejne skal indgå i bygherrer rådgivningen forbindelse med nybyggeri og renovering sammen med øvrige relevante forhold.</p>
Besøg vedr. hygiejne i dagtilbud og skoler
<p>Fra 2022 udfører Sundhedsplejen årlige hygiejnetilsyn i daginstitutioner med henblik på vejledning og rådgivning. Sundhedsstyrelsen anbefaler årlige tilsyn i dagtilbud og skoler.</p>

Indsatsområde 2 – Information og opmærksomhed

Det ser vi

- Håndhygiejne er den bedst dokumenterede metode til forebyggelse af smittespredning og at bryde smittekæden. Det gælder både til personen selv og til andre.³
- COVID-19 pandemien har vist vigtigheden af, at vi er opmærksomme på at minimere risikoen for smittespredning. Hvad enten det er i børnehaven, skolen, plejehjemmet eller i et socialt tilbud, så skal smittespredning forebygges effektivt.
- Udviklingen af det nære sundhedsvæsen har medført flere og nye pleje- og behandlingsopgaver i kommunerne, der kræver en styrket hygiejneindsats på tværs af mange kommunale driftsenheder.
- En højere forekomst af antibiotikaresistens stiller større krav til, at der fortsat skabes opmærksomhed blandt borgere og medarbejdere omkring betydning af god hygiejne.

Det vil vi

- Løbende sikre, at borgere og medarbejdere informeres om håndhygiejnens betydning for smittespredning. Herunder hvad den rette adfærd er, når man er blevet syg.
- Ved at sikre adgang til information og aktivt formidle viden, vil vi skabe opmærksomhed om god hygiejne.
- Tilbyde, at børn og unge i dagtilbud og skoler får undervisning i korrekt håndhygiejne og forebyggelse af infektioner.
- Sikre, at kommunale institutioner har adgang til hygiejnisk rådgivning i forbindelse med infektionsudbrud og smitte med resistente eller særligt smitsomme sygdomme.
- Udarbejde lokale hygiejneretningslinjer, der er målrettet det respektive fagområde. Der skal således udarbejdes lokale retningslinjer i samarbejde med kommunens skoler, institutioner, plejehjem og botilbud mv. Retningslinjerne skal give konkrete handlingsanvisninger, der kan bruges til at sikre god hygiejne, herunder sikre den nødvendige viden hos medarbejderne om smitteveje, hånd- og uniformshygiejne og de generelle infektionshygiejniske retningslinjer.

---

³ Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakken Hygiejne, 2018

Det gør vi

Nedenfor fremgår en liste over hhv. Sundhedsstyrelsens anbefaling og Aabenraa Kommunes indsats, der løfter herpå:

Adgang til rådgivning ved infektionsudbrud
Tværgående Hygiejnekoordinator yder rådgivning i forbindelse med infektionsudbrud. For skoler og daginstitutioner er rådgivningen placeret ved Sundhedsplejen.
Lokale retningslinjer for hygiejne ved haller, skoler, institutioner, plejecentre, botilbud mv.
Ledelsen sikrer, at der udarbejdes og implementeres lokale hygiejneretningslinjer. I arbejdet kan der med fordel tages udgangspunkt i en justering af nuværende COVID-19 retningslinjerne ift. hvad der fortsat er behov.
Nye familier informeres om god hygiejne ved sundhedsplejersken
Sundhedsplejen har ansvaret for, at hygiejne er en del af vejledning til forældre.
Inddragelse af forældre og personale i dagtilbud og skoler
Forældre informeres om håndhygiejne og sygefravær, eksempelvis i velkomstbreve i både daginstitutioner og skoler.
Det vurderes lokalt i det enkelte dagtilbud eller skole hvorvidt det ønskes at deltage i Hygiejneuge (uge 38) og/eller den årlige skole toilettag, der arrangeres af Rådet for Bedre Hygiejne.
Information til borgerne om håndhygiejne mv.
Der vil blive kommunikeret gennem anvendelse af eksempelvis elektroniske infotavler (pyloner), sundhedsplejens Facebook, AULA mv.
Ældre informeres ved forebyggende hjemmebesøg om god hygiejne, herunder influenzavaccination
Ledelsen sikrer, at ældre i forbindelse med hjemmebesøg bliver informeret i relevant og formålstjenstligt omfang vedr. god hygiejne og influenzavaccination.
De Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) følges.
I 2022 er der ved de relevante lokale institutioner (og i relevant omfang) taget stilling til, hvorvidt de lokale retningslinjer og praksis lever op til NIR. Det gælder eksempelvis arbejdsdragt i sundheds- og plejesektoren og genbrug af hjælpemidler og udstyr osv.
Ledelsen sikrer, at ultimo 2023 er eventuelle justeringer af nuværende retningslinjer implementeret.
Rådgivning om hygiejne til ungdomsuddannelser
Aabenraa Kommune tilbyder rådgivning og vejledning omkring forebyggelse af sygdom og forurening samt hindring af smitteoverførsel gennem den Tværgående Hygiejnekoordinator.

Indsatsområde 3 - Kompetenceudvikling og uddannelse

Det ser vi

- Der er et stort forebyggelsespotentiale forbundet med god håndhygiejne. Det er oftest via hænderne at potentielt sygdomsfremkaldende mikroorganismer spredes.
- Håndhygiejne-interventioner har også vist sig, at have effekt på arbejdspladser. Et håndhygiejne interventionsprojekt på en administrativ arbejdsplads har påvist signifikant fald i sygedage i forbindelse med forkølelse.
- Derfor er det nødvendigt at borgere og medarbejdere har adgang til viden om god hygiejne og tilegner sig kompetencer og vaner inden for god hygiejne.

Det vil vi

- Skabe en god hygiejnekultur og vaner gennem kompetenceudvikling og uddannelse.
- Sikre at der er adgang til de nødvendige og relevante hygiejnekompetencer.
- Tilbyde faggrupper i og uden for sundhedsområdet kompetenceudvikling i hygiejne i relation til den respektive faglige kontekst.
- Nye medarbejdere modtager undervisning i håndhygiejne og andre basale hygiejnekompetencer.

Det gør vi

Nedenfor fremgår en liste over hhv. Sundhedsstyrelsens anbefaling og Aabenraa Kommunes indsats, der løfter herpå:

Sikre den nødvendige viden om hygiejne hos medarbejderne
<p>Ledelsen har ansvaret for at medarbejderne har den nødvendige viden og forudsætningerne for at kunne overholde de lokale hygiejne retningslinjer, eksempelvis foreslås hygiejne, at være en del af introduktionsprogrammet ved nye medarbejdere.</p> <p>I 2022 og 2023 er der fokus på udvikling af organisationens kompetencer i forhold til grundlæggende hygiejne, da dette vurderes på kort sigt at leve bedst muligt op til formålet om bedre hygiejne for alle - mere sundhed for flere.</p>
<p>I Aabenraa Kommune opfordrer vi alle til at styrke fokus på håndhygiejne.</p> <p>Dette kan eksempelvis gøres gennem en årlig indsats såsom afholdelse af audit i håndhygiejne. Såfremt der ønskes rådgivning i denne forbindelse, kan der rettes henvendelse til den Tværgående Hygiejnekoordinator.</p>
<p>Hygiejnegruppen understøtter ledelsen, bl.a. ved at Hygiejnegruppen formidler muligheder for indsatser på tværs af afdelinger og forvaltninger.</p>
Undervisning af børn og unge i håndhygiejne
<p>Skolesundhedsplejersken underviser årligt i sundhedspædagogisk relevante emner (eksempelvis korrekt håndhygiejne) i alle 0. klasser i kommunen.</p> <p>Skoler og daginstitutioner beslutter lokalt hvorvidt og hvordan der arbejdes med emnet. Eksempelvis kan det lokalt besluttes at deltage i WHO's årlige håndhygiejnedag den 5. maj eller i Hygiejneugen, arrangeret af Rådet For Bedre Hygiejne.</p>

Indsatsområde 4 – Monitorering og Analyse

Det ser vi

- Der forventes på sigt at være et behov for monitorering og analyse af hygiejneindsatsen for at sikre en fortsat udvikling og forbedring af hygiejneindsatsen.

Det vil vi

- Vi vil monitorere og analysere implementeringen af kommunens hygiejneindsatser, således at implementering af indsatsen sikres og følges op, og at der skabes de bedst mulige forudsætninger for forebyggelse af smittespredning.
- Den Tværgående Hygiejnekoordinator bidrager til at sikre den eksisterende overvågning, af anmeldelsespligtige sygdomme til nationalt niveau.
- Vi undersøger mulighederne for kommunal overvågning med anmeldelsespligtige sygdomme. Dette gælder eksempelvis i forbindelse med MRSA og andre resistente bakterier i kommunens institutioner.

Det gør vi

Nedenfor fremgår en liste over hhv. Sundhedsstyrelsens anbefaling og Aabenraa Kommunes indsats, der løfter herpå:

Lokal overvågning af udbrud
Aabenraa Kommune kender til og bidrager til den eksisterende overvågning af anmeldelsespligtige sygdomme gennem den Tværgående Hygiejnekoordinator. Den Tværgående Hygiejnekoordinator understøtter og rådgiver driften samt registrerer og overvåger udbrud, herunder tager kontakt til Styrelsen for Patientsikkerhed ved behov. Ved fund af udbrud vil Fødevarestyrelsen og de regionale infektionshygiejniske enheder kontakte Sundhedsplejen.
Ultimo 2023 vurderes i regi af Hygiejnegruppen, hvilke smitsomme sygdomme, der evt. kan overvåges i Aabenraa Kommune samt beslutte, procedure for indmeldelse til Tværgående Hygiejnekoordinator.
God rengøringsstandard på skoler, dagtilbud, plejecentre, botilbud mv.
Der er i budget 2021 afsat ekstra midler til rengøring. I 2022 vurderer ledelsen hvorvidt rengøringskontrakter følger "Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR)" (skoler, plejecentre, botilbud mv.) eller "Håndbog i hygiejne og miljø" (dagtilbud).
Fra 2023 sikrer ledelsen, at hensyn til NIR/"Håndbog i hygiejne og miljø" tages med i overvejelserne ved indgåelse af nye rengøringskontrakter.
Implementering af infektionshygiejniske retningslinjer
Hvorledes der arbejdes med implementering besluttet lokalt. Implementering kan eksempelvis være temaer, tilrettede retningslinjer og formidling via nyhedsbreve, på personalemøder, audit mv. Audit kan eksempelvis udføres via et simpelt spørgeskema.

Referencer

- Direktionsbeslutning, Beslutningsprotokol, den 06.11.2020, notat vedrørende hygiejne Sagsnr.: 20/29587
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer om håndhygiejne. 2. udgave. Statens Serum Institut, Central Enhed for Infektionshygiejne, 2021, inkl. rettelsesblad, 2.1 udgave 2021
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer FOR PLEJEHJEM, HJEMMEPLEJE, BO OG OPHOLDSSTEDER M.M., Central Enhed for Infektionhygiejne 1. udgave 2020
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer OM SUPPLERENDE FORHOLDSREGLER VED INFEKTIONER OG BÆRERTILSTAND I SUNDHEDSSEKTOREN. Central Enhed for Infektionshygiejne 5.1 udgave 2019, inkl. rettelsesblad udgave 5-1.
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer FOREBYGGELSE AF URINVEJSINFEKTION I FORBINDELSE MED URINVEJSDRÆNAGE OG INKONTINENSHJÆLPEMIDLER. Central Enhed for Infektionshygiejne 1.2 udgave 2019
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske FOR TANDKLINIKKER Central Enhed for Infektionshygiejne 2. udgave 2019.
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer om nøglepersoner/kontaktpersoner/koordinatorer i infektionshygiejne inden for det sundhedsfaglige område. 2. udgave. Statens Serum Institut, Central Enhed for Infektionshygiejne, 2. udgave 2019
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer FOR DESINFEKTION I SUNDHEDSSEKTOREN. Central Enhed for Infektionshygiejne 1.3 udgave 2018
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer OM GENERELLE FORHOLDSREGLER I SUNDHEDSSEKTOREN. Central Enhed for Infektionshygiejne 1. udgave 2017
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer FOR BRUG AF INTRAVASKULÆRE KATETRE. Central Enhed for Infektionshygiejne • 2.1 udgave 2016
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer OM HÅNDTERING AF TEKSTILER TIL FLERGANGSBRUG I SUNDHEDSSEKTOREN. Central Enhed for Infektionshygiejne 1. udgave 2015
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer for rengøring i hospitals- og primærsektoren, herunder dagtilbud og skoler. 1. udgave. Statens Serum Institut, Central Enhed for Infektionshygiejne, 2015.
- Statens Serum Institut. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer for nybygning og renovering i sundhedssektoren. 1. udgave. Statens Serum Institut, Central Enhed for Infektionshygiejne, 2013 (2. udgave 2021 er nu i høring).
- Sundhedsstyrelsen. Smitsomme sygdomme hos børn og unge. Vejledning om forebyggelse i daginstitutioner, skoler mv. Sundhedsstyrelsen, 2019
- Sundhedsstyrelsen. Håndbog om hygiejne og miljø i dagtilbud, 2019
- Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakke Hygiejne, Sundhedsstyrelsen 2018
- Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakke - Indeklima i skoler. Sundhedsstyrelsen, 2018.
- Sundhedsstyrelsen. Vejledning om forebyggelse af spredning af MRSA. 3. udgave. Sundhedsstyrelsen, 2016
- Sundhedsstyrelsen. Vejledning om arbejdsdragt inden for sundheds- og plejesektoren. Sundhedsstyrelsen, 2011
- Sundhedsstyrelsen. Vejledning om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge, 2011.